

Historien om Hanna Ryberg Jonasson.

Vem var Hanna Ryberg Jonasson och varför skriver jag en historia om denna bondgumma?

Hanna föddes i Gödelöv utanför Genarp 1839 och dog 1912 i Torna Hällestad. Hon var en "vanlig" bondgumma, och hade troligtvis undkommit historiens ljus, om inte "målarprinsen" Prins Eugen hade målat av henne en sensommardag 1889 i Dalby. Se målningen ovan.

Hur vet jag då att denna målning föreställer just Hanna? Det finns olika uppgifter om vem damen ovan är, men jag utgår ifrån en uppgift i en bok av Hans Erik Brummer, som är skriven i maj 1998. Boken heter: "Prins Eugen, Minnet av ett landskap" och är en nästan komplett samling av Prins Eugens verk.

Målningen ovan kallas "Gumma från Dalby" och under just denna bild står det:

Gumman heter Hanna Ryberg Jonasson.

Här kommer "Gummans" historia!

Hanna föddes den 18 december 1839 i Gödelövs församling strax norr om Genarp. Hon var dotter till skomakaren Jöran Ryberg och hans hustru Kjersti Strömblad. De bodde i "Klockarebohet" i Gödelöv. Far Jöran var född i Gödelöv, medan mor Kjersti var född i Hällestad. 1841 föds Hannas bror Nils.

1844 flyttar familjen till Bonderups församling. De bosätter sig på Önnestöv nr 1. Där föds dottern Elna 1846.

Om jag kan tolka husförhörslängden rätt, så flyttar familjen 1846 till Hällestad församling.

(1883-03-25 brann det i Prästgården i Torna Hällestad. En stor del av kyrkoböckerna för bl a Torna Hällestad och Dalby mellan 1834-1882 försvann vid branden. Detta gör det extra svårt att få fram fakta från den här tiden)

1866 gifter sig Hanna med jordtorparen Ola Persson. Hanna arbetar då som tjänstehjon på Hällestad nr 25 och Ola arbetar på Abusa nr 1, också i Hällestad.

De bosätter sig på Abusa nr 1. Abusa, som ligger i norra Hällestad var/är en större gård, som hade en hel del hus och torp på sina ägor. Ola var jordtorpare på Abusa och hade därmed ett eget hus/torp med en bit åkermark runt huset, som han betalade arrende för till markägaren. Arrendet betalades troligen som dagsverke.

Hanna och Ola fick tillsammans fyra barn, men bara ett, Hanna, levde till vuxen ålder.

Dottern Hanna föddes 1867.

Sonen Per föddes 1871. Han var svag vid födseln och fick nöddop av fadern Ola. Han levde i 10 dagar.

Dottern Elna föddes 1873. Hon dör 1879, knappt 6 år gammal, i difteri.

Sonen Per föddes 1876. Han dör också 1879, knappt 3 år gammal. Även han dör av difteri.

Difteri var en smittsam sjukdom, som också kallas för stryparsjuka. Orsaken är oftast brist på hygien, som gör att den bakterie, som är farlig, kan spridas mellan olika personer. Bakterien sätter sig på en körtel i halsen. Den gör så att körteln utvidgar sig, luftvägarna täpps och man kvävs till slut.

Samma år, som de två barnen dör, så dör också Hannas make.

1879 var alltså ett fruktansvärt år för Hanna. Den 3:e mars dör maken Ola, den 14:e juni dör sonen Per och den 24:e juni dör dottern Elna.

1882 bor änkan Hanna, med sin dotter med samma namn, på Hällestad nr 11.

Samma år gifter hon sig med Sven Jonasson, som kommer från Dalby. Sven är änklings och har ett barn, Ingar, med sig in i äktenskapet. De bor från 1882 på Hällestad nr 1.

Ola har "titeln" husman. En husman hade ett eget hus/torp under en större gård. De arbetade på gården och betalade ofta ett litet arrende för huset.

1883 föds deras första gemensamma barn, Elna.

1886 flyttar familjen vidare till Hällestad nummer 8.

Troligtvis, så bor det en viss glasmästare Nils Olsson i detta hus innan Sven och Hanna flyttar in.

Nils Olssons hustru började umgås med en stensprängare på orten och flyttade hem till honom.

Hustrun ville ha skilsmässa, men det ville inte Nils. Vid ett tillfälle på sommaren 1885, så kommer stensprängaren förbi Nils Olssons hus och ger denne en örfil. Nils, och en kamrat till honom, slår tillbaka och tar livet av stensprängaren. Nils får 10 års fängelse för detta.

Huset de flyttar till finns fortfarande kvar.

1887 föds deras andra gemensamma barn: Anna. Hanna är då 47 år, en hög ålder för en barnaföderska i början på 1900-talet.

Februari 1893 avlider Hannas man, Sven Jonasson.

Under sina sista år, fram till sin död 1912, så står Hanna som sinnessjuk i husförhörslängden. Detta är en benämning, som den som skriver husförhörslängden sätter, troligtvis prästen i byn. Den är inte satt av någon sjukvårdsutbildad person. Sinnessjuk kan betyda mycket, när det gäller en person vid denna tid: egensinnig, trotsig, fattig och sjuk, slö, lat, besvärlig mm.

Hanna hade ett långt och besvärligt liv. Under sina sista år står det också fattig – skattefri i husförhörslängden.

Hanna dör i lunginflammation i maj 1912.

Hennes grav finns på Hällestads kyrkogård, precis till vänster om kyrkan.

